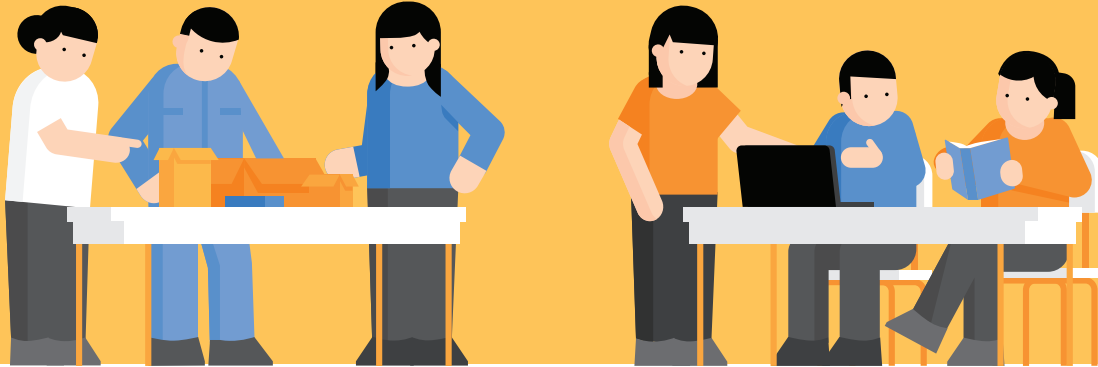

UNDERVISNINGS- DIFFERENTIERING I ERHVERVSUDDANNELSERNE

Udviklingsredskab

Dette udviklingsredskab henvender sig til undervisere på erhvervsuddannelserne. Udviklingsredskabet guider jer igennem et selvevalueringsforløb. Når I anvender redskabet sammen med vidensnotatet "Undervisningsdifferentiering i erhvervsuddannelserne", får I hjælp til at sætte retning for, hvordan I som undervisere kan udvikle jeres praksis med at differentiere undervisningen. Som team kan I bruge redskabet til en systematisk drøftelse af, hvordan I varetager jeres undervisningsopgave: Hvordan differentierer I undervisningen? Hvad lægger I vægt på og hvorfor? Hvilke elementer af jeres praksis ønsker I at udvikle?

Afsættet for redskabet er en vidensopsamling af litteratur om undervisningsdifferentiering formidlet i førnævnte vidensnotat. I vidensnotatet understreges det, at undervisningsdifferentiering er et bærende pædagogisk princip. Det vil sige et princip, man ikke vælger til eller fra eller kun praktiserer i udvalgte dele af undervisningen. Tværtimod er det en central pointe i litteraturen, at princippet bør gennemsyre alle dele af undervisningen fra planlægning og gennemførelse til evaluering. Det kan imidlertid være vanskeligt at få greb om, hvordan princippet omsættes til praksis. Derfor tilbyder dette redskab en indgang til at arbejde med at videreudvikle jeres praksis.

Redskabet er bygget op omkring tre faser

- Beskrivelse af praksis
- Analyse og vurdering af praksis
- Mål for ny praksis

Udviklingsredskabet er udarbejdet af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) for Undervisningsministeriet. Redskabet er et af flere elementer i Viden om Undervisningsdifferentiering i erhvervsuddannelserne og kan downloades på eva.dk/viden-om og emu.dk

I disse tre faser skal I arbejde med konkrete eksempler fra jeres praksis. I kan vælge selv at medbringe en beskrivelse af en lektion eller et forløb, I har gennemført, eller I kan invitere en kollega fra teamet til at observere jeres undervisning (se side 3).

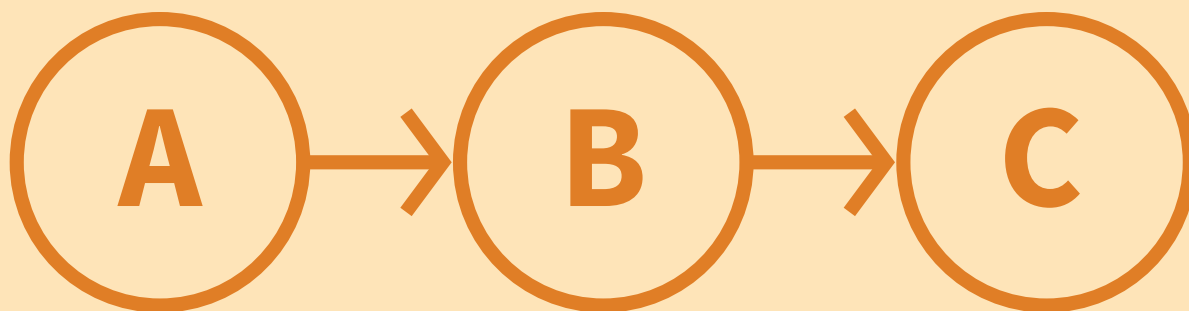
Hver fase består af en række arbejdsspørgsmål. Ved hjælp af faserne og arbejdsspørgsmålene kommer I rundt om væsentlige aspekter af jeres undervisningspraksis. Med afsæt i arbejdsspørgsmålene beskriver og analyserer I jeres nuværende praksis med henblik på at sætte retning for jeres fremtidige undervisningspraksis.

Spørgsmålene er struktureret i temaer, der følger vidensnotatets beskrivelse af fem aspekter af undervisningsdifferentiering.

De fem temaer, I skal arbejde med, er:

- Undersøgelse af elevernes forudsætninger for at lære
- Arbejdet med differentierede læringsmål
- Organiseringen af undervisningen
- Arbejdet med læringsmiljø
- Opfølgning på elevernes læreproces

I praksis er arbejdet med de fem temaer tæt forbundne, men selvom de skal ses som fem aspekter af en større og sammenhængende undervisningspraksis, vil det oftest give det bedste forløb og resultat, hvis I starter med at fokusere på temaerne adskilt i hver af de tre faser (A, B og C), og på den måde sikrer, at I kommer hele vejen rundt.

Beskrivelse af praksis

I denne første fase skal I med afsæt i arbejdsspørgsmålene beskrive jeres nuværende praksis, det vil sige sætte ord på, hvordan I lige nu varetager jeres arbejde med at differentiere undervisningen. I kan fx skiftes til at medbringe konkrete eksempler, som I kan diskutere og reflektere over på jeres teammøder.

Analyse og vurdering af praksis

I denne fase skal I bruge arbejdsspørgsmålene til at kigge på jer selv udefra. I skal reflektere over, hvorfor I gør, som I gør. I skal overveje, hvilke elementer af jeres praksis der fungerer godt og identificere de dele af jeres praksis, hvor I oplever, at I lykkes mindre godt med at differentiere undervisningen.

Mål for ny praksis

I denne sidste fase anvender I jeres analyse og vurderinger af praksis til at sætte mål for jeres fremtidige arbejde med at differentiere undervisningen. I kan bruge arbejdsspørgsmålene som støtte til at lave konkrete aftaler for, hvad den enkelte underviser ønsker at arbejde videre med i sin undervisningspraksis, og hvad I vil arbejde videre med i fællesskab – fx igennem jeres teamsamarbejde.

Sådan arbejder I konkret

- Planlæg en række møder, hvor I kan arbejde uforstyrret. Det kan fx være teammøder, hvor I afsætter tid til at arbejde med et aspekt ad gangen.
- Arbejd jer igennem de tre faser og tag afsæt i de hjælpespørgsmål, der er mest relevante for jer, fx spørgsmål, der vækker jeres nysgerrighed eller tvivl.
- Nedskriv jeres refleksioner og overvejelser, så I har et fælles udgangspunkt for den videre udviklingsproces.
- Afslut jeres samlede selvevalueringsforløb med en klar plan for, hvordan I vil gennemføre en efterfølgende udviklingsproces.

Gode råd til arbejdet

Overvej, om I vil udpege en koordinator (intern/ekstern), der koordinerer og tilrettelægger arbejdet, så I kommer igennem alle faser på den aftalte tid. Sørg for at fordele den afsatte tid til at arbejde med alle tre faser (A, B og C).

Tag hver især stilling til, om I vil medbringe en beskrivelse fra en undervisningssituation eller et undervisningsforløb, som I har i frisk erindring, eller om I vil bede en kollega fra teamet om at observere jeres undervisning.

Bemærk at det er vigtigt at give plads til, at der kan være forskellige perspektiver, og at forskelle i perspektiver kan være nøglen til at forstå praksis.

Beskrivelse af praksis

Beskriv hvordan I arbejder med at differentiere jeres undervisning

Hver underviser skal medbringe et eksempel fra egen praksis

Hvert medlem af teamet skal på skift medbringe en beskrivelse af et eksempel fra egen praksis. I kan enten vælge at medbringe en beskrivelse af en lektion eller et undervisningsforløb, I har gennemført, eller I kan invitere en kollega fra teamet til at observere jeres undervisning og bruge observationsnoterne.

- Hvis I vælger at medbringe en beskrivelse fra egen undervisningspraksis, så sørg for at tage detaljerede noter: Jeres beskrivelse skal helst indeholde eksempler på nogle af de overvejelser, I gjorde jer forud for undervisningssituationen, en gennemgang af undervisningens opbygning, indhold og aktiviteter, eksempler på tilbagemeldinger fra eleverne i undervisningen, eksemplificerende brudstykker fra dialoger mellem lærer og elever eller eleverne imellem og uddrag fra en evaluering af lektionen. Notér også gerne nogle af de overvejelser, I gjorde jer undervejs og efter lektionens afslutning.
- Hvis I vælger at observere hinandens undervisningspraksis med henblik på at få blik for, hvordan I hver især griber det at differentiere undervisningen an, så brug arbejdsspørgsmålene og vidensnotatet som et afsæt for, hvad I skal kigge efter, når I observerer. I kan også finde en guide til, hvordan man kan observere kollegers undervisning samt konkrete eksempler på gennemførelse af observationer på eva.dk

Til arbejdet i denne fase skal I anvende beskrevne eksempler fra jeres undervisningspraksis (se boksen til venstre).

Fortæl kollegerne i teamet om eksemplet. Fortæl, hvad der skete undervejs i undervisningen. Beskriv kun hvad der skete – vent med vurderingerne til senere. Har en kollega observeret undervisningen, beskriver observatøren sine observationer med udgangspunkt i sine noter med henblik på at give en beskrivelse, der gør det muligt at diskutere og reflektere over arbejdsspørgsmålene.

Ovenstående fremgangsmåde benytter I til hvert møde, hvor I diskuterer et eller flere medbragte eksempler.

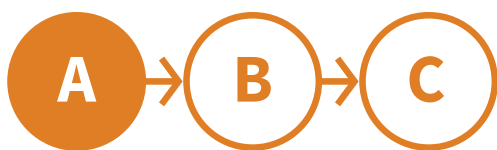
Et godt råd i denne fase er at stille spørgsmål, der starter med hvad, hvem og hvordan – og gemme vurderinger, analyser og gode råd til fase B og C.

1.

Beskriv hvordan I arbejder med at undersøge elevernes forskellige forudsætninger for at lære

Kom i jeres beskrivelse ind på:

- Hvilken viden har I om elevernes faglige forudsætninger? Hvordan undersøger I elevernes faglige forudsætninger? Hvordan bringes denne viden i spil i undervisningen i det valgte eksempel?
- Hvilken viden har I om elevernes erfaringer og interesser? Hvordan får I viden om elevernes erfaringer og interesser? Hvordan bringes denne viden i spil i undervisningen?
- Hvilken viden har I om elevernes tilgang til læring? Hvordan får I viden om elevernes tilgang til læring? Hvordan bringes denne viden i spil i undervisningen?

2.

Beskriv hvordan I arbejder med at formulere differentierede læringsmål i undervisningen

Kom i jeres beskrivelse ind på:

- Hvordan arbejder I med at omsætte de formelle mål til tydelige og meningsfulde læringsmål for eleverne?
- Hvem er involveret i at formulere læringsmålene?
- Hvad kendetegner arbejdet med læringsmål i det valgte eksempel?
- Hvordan følges der op på, hvor eleverne hver især befinder sig i deres proces frem mod målet?

3.

Beskriv hvordan I arbejder med at organisere undervisningen, så den tilgodeser elevernes forskelligheder

Kom i jeres beskrivelse ind på:

- Hvilke arbejds- og undervisningsformer er valgt i det medbragte eksempel, og hvilke overvejelser ligger bag disse valg?
- Hvilke instruktionsformer anvender underviseren, og hvilke hjælpemidler har eleverne til rådighed til deres opgaveløsning?
- Hvordan arbejder eleverne differentieret med det faglige indhold og de valgte materialer?
- Hvordan understøtter den valgte organisering af undervisningen elevernes mulighed for faglig progression?

4.

Beskriv hvordan I arbejder med at skabe et trygt læringsmiljø med plads til elevernes forskellighed

Kom i jeres beskrivelse ind på:

- Hvad kendetegner læringsmiljøet i det medbragte eksempel?
- Hvem involveres i at etablere og vedligeholde et trygt og positivt læringsmiljø?
- Hvordan kobles aktiviteterne i undervisningen sammen med praksis i erhvervet?
- Hvordan bruger eleverne hinanden som læringsressourcer?

5.

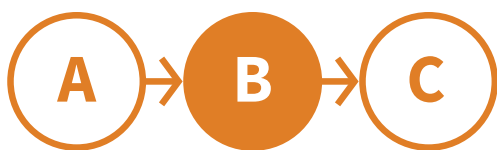
Beskriv hvordan I arbejder med at følge op på elevernes læreproces

Kom i jeres beskrivelse ind på:

- Hvad kendetegner elevernes deltagelses- og læringsmuligheder i den konkrete undervisningssituation?
- Hvad kendetegner elevernes respons på undervisningen, og hvordan handler underviseren på denne respons?
- Hvornår og hvordan giver underviseren eleverne feedback på deres opgaveløsning?
- Hvordan kobles elevernes opnåede læringsresultater til deres videre læreproces?

Notér jeres beskrivelser af praksis.

Analyse og vurdering af praksis

Foretag en analyse og vurdering af jeres arbejde med at differentiere undervisningen

1.

Tag afsæt i den beskrivelse af undervisningen, som I lavede i fase A, for at analysere og vurdere hvordan I differentierer undervisningen

Kom ind på følgende:

- Hvor i eksemplerne vurderer I, at det lykkedes af differentiere undervisningen? Diskutér hvilke grunde der var til det?
- Hvor i de konkrete eksempler vurderer I, at det var vanskeligt at differentiere undervisningen? Diskutér hvad der gjorde det vanskeligt med afsæt i jeres beskrivelser fra fase A, det vil sige fokusér på arbejdet med elevernes forudsætninger, læringsmålene, organiseringen af undervisningen, læringsmiljøet og opfølgning på elevernes læreproces.
- Hvad lægger I særligt mærke til i jeres beskrivelse af, hvordan I arbejder med at differentiere undervisningen? Hvad overrasker jer i jeres beskrivelse og hvorfor?

2.

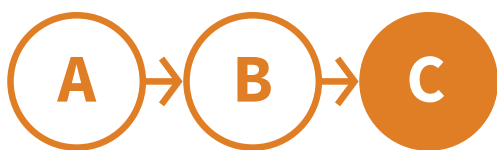
Tag afsæt i vidensnotatet med henblik på at analysere og vurdere sammenhængen mellem jeres arbejde med at differentiere undervisningen og de pointer, som vidensnotatet peger på

Lad jer inspirere af vidensnotatet og kom fx ind på muligheder, styrker og udfordringer i jeres arbejde med at:

- Undersøge elevernes forudsætninger for at lære.
- Arbejde med differentierede læringsmål.
- Organisere læreprocessen med blik for elevernes forskellighed.
- Inddrage læringsmiljøet aktivt i undervisningen.
- Følge løbende op på elevernes læreproces.

Notér de vigtigste pointer og diskussioner fra jeres analyse og vurdering.

Mål for ny praksis

Brug analysen og vurderingen fra fase B til at beskrive de fokusområder, I vil arbejde med. Læg herefter en plan for, hvordan I vil arbejde med at indfri jeres mål

1.

Anvend vidensnotatets pointer til at prioritere og begrunde et eller flere fokusområder, som I vil fokusere på i jeres arbejde med at udvikle den differentierede undervisning

Tag fx afsæt i følgende spørgsmål, når I skal prioritere:

- Hvilke elementer af jeres nuværende praksis er vigtige for jer at fastholde for at kunne differentiere undervisningen?
- Inden for hvilke dele af jeres arbejde med at differentiere undervisningen ser I behov for at udvikle jeres praksis? Hvilke elementer vil I prioritere at tage fat på i det kommende udviklingsarbejde?
- Hvad ønsker I konkret at gøre anderledes – og hvorfor? Formulér et fokusområde både for den enkelte underviser, der har fremlagt et eksempel, og for teamet som helhed. Diskutér også hvorvidt skolens ledelse i højere grad end det sker i dag kan understøtte rammerne for arbejdet med den differentierede undervisning? I givet fald hvordan?

2.

Læg en konkret plan for arbejdet med fokusområderne

I kan fx lave aftaler om:

- Hvordan vil I konkret organisere arbejdet med jeres fokusområder, og hvordan vil I holde øje med effekterne af jeres arbejde?
- Hvem gør hvad? Udpeg den eller de ansvarlige for det videre arbejde og aftal, hvordan I vil følge op.
- Hvornår vil I følge op på aftaler og resultater og løbende justere jeres udviklingsproces?
- Hvem skal inddrages og hvordan? Aftal hvem der skal inddrages i processen, fx team, elever, ledelse, andre kolleger eller eksterne samarbejdspartnere. Beslut hvordan I vil inddrage de involverede, fx i arbejdet med at indhente og dele viden om elevernes forudsætninger eller udvikle nye metoder for aktiv inddragelse af læringsmiljøet i undervisningen.
- Hvordan vil I bruge hinanden undervejs til sparring, observation mv.?

Notér jeres overvejelser, beslutninger og aftaler.

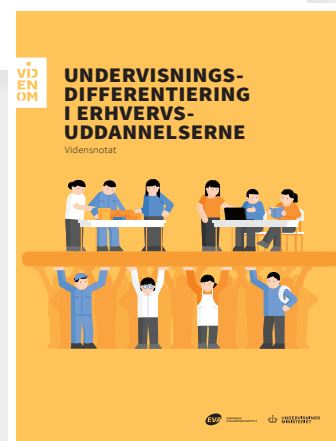
Du står med en del af en samlet videnspakke

Dette udviklingsredskab indgår i en videnspakke, der indeholder en række forskellige produkter, der på hver sin måde præsenterer og lægger op til videre arbejde med vidensnotatets pointer om undervisningsdifferentiering i erhvervsuddannelserne.

PowerPoint-præsentation

Præsenterer de vigtigste pointer fra vidensnotatet og lægger op til, at I kan videreformidle dem til relevante modtagere

Vidensnotat

Baserer sig på en systematisk vidensopsamling om undervisningsdifferentiering i erhvervsuddannelserne

Plakat

Visualiserer vidensnotatets vigtigste pointer og kan hænges op, fx på lærerværelset

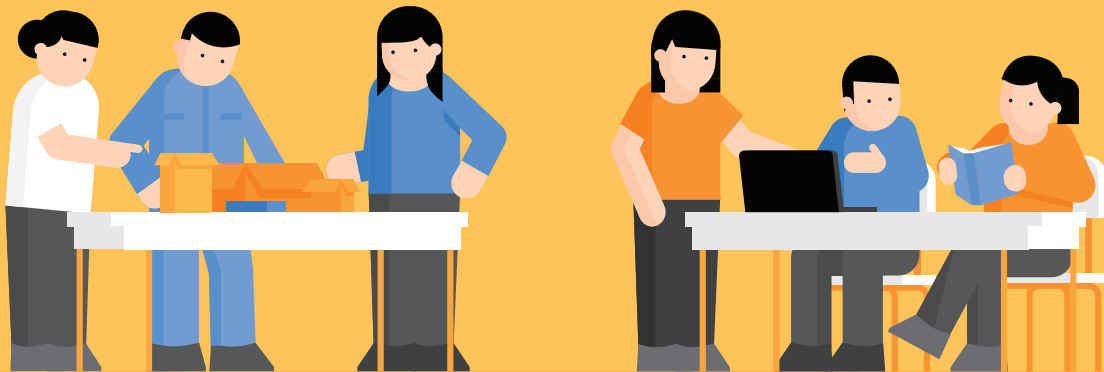
Udviklingsredskab

Udspringer af pointer fra vidensnotatet og lægger op til, at I igangsætter en systematisk refleksions- og udviklingsproces i jeres team

Du kan finde udgivelser og produkter om undervisningsdifferentiering i erhvervsuddannelserne på eva.dk/viden-om og emu.dk

En differentieret undervisning favner elevernes forskellige forudsætninger og potentialer

Undersøg
elevernes
forudsætninger
for at lære

Arbejd med
differentierede
læringsmål

Organisér
læreprocessen
med elevernes
forskellighed
for øje

Inddrag
læringsmiljøet
aktivt i
undervisningen

Følg løbende
op på elevernes
læreproces

